

Móra Ferenc:
Pósa bácsi Pécelen

Lehet annak vagy nyolc esztendeje, mikor én Pósa bácsit meglátogattam Pécelen. Ott laktak akkor szép tornácos házban, szelíd topolyafák strázsáltak a kapujában, gólyahírvirágos nádas szegte be a kertjüket.

– Pósa bácsi, tudod-e, mért jöttem? – kérdeztem tőle, ahogy kitárt karral elébem jött az alkonyati pirosságban.

– Akármiért jöttél, hozott az Isten! – szorított a szívére.

– Meg akarom lesni, hogy csinálod te a verset. Honnan szeded az édes mézet, amivel itatod az emberek lelkét. Kitől tanulod a csudálatos muzsikát, mely minden sorában csilingel. A lelket meg-fájdító szomorúságokat, a szívet megmosolyogtató vidámságokat hogy öntögeted bele.

– No, akkor a legjobbkor jöttél – mosolygott szelíden Pósa bácsi. – Verset írtam éppen. *Péceli nádasban füttyül a rigó*: ez a címe.

Szerettem volna megnézni, de azt mondta Pósa bácsi, ráérünk még arra.

– Utas embernek nem verssel kell gondját viselni – tréfálódzott Pósa bácsi felesége is, az aranyos Lidi néni, akinek annyi sok szép versét olvastatok már Az Én Újságomban.

Pósa bácsi virág szemű Sárika lánya már akkor hozta is a hirtelen-hamarjót. Sóba főtt volt-e, levelen sült volt-e, azt én már meg nem mondom, csak az a bizonyos, hogy mire Sárika elszedte a szép fehér radnóti abroszt, akkorra a levelibéka tiszta időt jövendölt másnapra a vadszőlő levelek közt. Azt pedig olyankor szokta tenni, ha üresen viszik ki az asztalról a telin hozott tálat.

Vacsora után nyugovóra tért a ház népe, mi ketten ott maradtunk Pósa bácsival a tornácon a meleg tavaszi éjszakában. Mesének örülő boldog gyerek módjára ültem a lábánál és lélegzetvétlenül lestem szájáról a szót, a hallgató sötétben; melyben csak a szivarja tűzre piroslott.

Édesanyja sírjáról beszélt éppen, hogy a hűséges szívű radnótiak hogy viselik annak gondját, mikor hirtelen nagy fekete pille csapott le az eresz alól s panaszos zúgással karikázott körül bennünket.

– Hess, pille, hess! – legyintett felé Pósa bácsi. Én pedig azt gondoltam magamban, hogy bizonyosan ez az éjszínű pille zúgja bele a Pósa bácsi verseibe a szomorúságokat.

No, reggel majd kilessük a többit is!

Harmathullajtó halvány hajnalon, ahogy kidörgöltem a szememből az álmat, Pósa bácsi már ott járt-kelt a topolyafák alatt. Fehér fején tündököltek a harmatcseppek, mint gyöngyök az ezüstkoronán. Valóságos király módjára várta ott a hódolókat.

Hát a hódolók jöttek is.

Legelső volt a rigó, a péceli nádasból. A legelső faágra röppent le, elfuvolázta üde, friss nótáját, aztán ment vissza a fészket rakogatni.

– No – gondoltam –, az már bizonyos, hogy Pósa bácsi ettől szokta a fuvoláját kölcsön kérni. Mert olyan friss és üde az ő dala is, mint a rigóé.

Aztán a pintyőke volt a soros. Nem is egy, hanem egész fészekalja. Ezek nem csak muzsikáltak, hanem táncoltak is mindenféle bohókás táncot.

– Ezekről tanulja a mókát – mondtam magamban, mikor elrepültek.

Akkorra kisütött a nap, fölszáradt a kertben a harmat és elkezdtek röpködni a kertben a jázminvirágok fehér csillagai. Legalább előszörre azt hittem. Aztán láttam, hogy nem virágok röpködnek, hanem a fehér pillék, melyek a jázminvirágok mézes kelyheiben töltötték az éjszakát. S ami mézet ott összeszedtek, azt most mind odahordták Pósa bácsinak. Úgy körülölegették a fejét, hogy alig látszott ki közülük.

Nem szóltam Pósa bácsinak semmit, arról, amit láttam, csak búcsúvételkor mondtam annyit, hogy tudom ám, amit tudok, nem hiába jártam Pécelen.

– No?

– Tudom már, kik segítenek neked verset csinálni, Pósa bácsi! Láttam, kik a tanítóid!

– Annál jobb – mosolygott Pósa bácsi –, fogadd meg őket te is!

Már hiszen énbennem meg is lett volna a jó szándék, hanem énhozzám nem szegődtek ám be se rigók, se pinyókék, se pillangók. Pósa bácsi pedig nemsokára beköltözött Budapestre, s lám, a nagy kővárosban is csak olyan bőven termette a dalt, mint odakint a faluban. S színe, illata mind olyan volt, mint azelőtt. Pedig itt nemigen segíthettek neki rigók és pillangók!

A dolog aztán akkor világosodott ki előttem, mikor nemrégiben megint kint jártam Pécelen, s megnéztem a topolyás házat. A topolyák mind megvannak még most is, de leveleik nem susognak, csak zörögnek. S a péceli nádasban hallgatagon gubbaszkodik a rigó. Ritkán és akkor is fáradtan pittyegnek egyet-egyet a pinyókék, fehér pillék se legelgetnek a jázminokon.

Nem ám, mióta Pósa bácsiék elköltöztek innét. Tanító volt ő, nem tanítvány. Tiszta füttyét tőle tanulta a rigó, aranyos jókedvét a pinyóke s mézet az ő szíve kertjéből gyűjtögettek a pillangók.

Olyan kert az, amilyent nem teremtett többet az Isten: negyven éve nyitja rózsáit a magyar gyerekeknek megapadhatatlan bőséggel. Nyissa is még sokáig és szomorúságok éjszín pillangói meg ne találják közük az utat.

(Az *Én Ujságom*, 1914. június 2.)